

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата психологічних наук, доцента

Хуртенко Оксани Вікторівни на дисертаційну роботу

Чистяк Ольги Володимирівни на тему:

«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія»

В Україні в останні роки спостерігається поширення такого явища, як соціальне сирітство. Це явище обумовлене ухилянням або усуненням батьків від виконання батьківських обов'язків стосовно неповнолітньої дитини.

Уже більше десяти років у нашій державі проводиться цілеспрямована робота зі створення нової форми державної опіки – інституту прийомної сім'ї та дитячих будинків сімейного типу, що дає можливість дітям, позбавленим біологічних батьків, зростати та виховуватись у сімейному оточенні.

Вивчення дисертаційного дослідження вказує на те, що Ольга Володимирівна Чистяк взялася досліджувати складну і водночас надзвичайно актуальну тему наукового дослідження – вивчення психолого-педагогічних умов формування міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного типу.

Потрібно зауважити, що дисертантка чітко визначила стратегію і тактику свого дослідження. Авторкою цілком коректно з наукової точки зору визначено об'єкт, предмет, мету дослідження та основні задачі, для виконання яких вона виявила всі доступні резерви, обрала потрібні методи і оптимальний варіант наукового пошуку. У результаті проведеної роботи Ольга Володимирівна отримала нові наукові результати, які розширюють та конкретизують відомі дані та надають їм дієвої функціональності.

Виходячи із проведеного дослідження, Чистяк О.В. уперше:

№ 5	Вх. № 2841
відомості	"21" 06 2018
ВІДДІЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
НАДПСУ ім. Б.Хмельницького	

розкрито зміст, визначено критерії оцінки та рівневі показники сформованості міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного типу, а також їх двокомпонентну структуру, яка складається з мотиваційно-емоційного та інструментально-поведінкового компонентів, що символізують внутрішні переживання та зовнішні дії в процесі формування міжособистісних стосунків;

встановлено, що ДБСТ є двосторонньо спрямованим середовищем зростання дітей, яке інтегрує природно-сімейні та навчально-виховні впливи у напрямку підтримки та розвитку позитивно-орієнтованих міжособистісних стосунків вихованців;

розроблено модель та програму психологічного супроводу формування міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного типу з визначенням психолого-педагогічних умов формування міжособистісних стосунків вихованців ДБСТ, що включають родинне підтримуючо-соціалізуюче середовище, підтримку життєвої ситуації успіху, переосмислення життєвої історії дитини та допомогу в переживанні емоційно-травматичного досвіду, спільну діяльність вихованців.

Дисертаційне дослідження Чистяк О.В. вирізняється достатнім рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до вирішення наукового завдання.

Застосований методичний інструментарій представляє собою комплекс теоретичних і емпіричних методів, а також методів і методик психологічного дослідження, які характеризуються високою валідністю, надійністю та вірогідністю.

Вихідні методологічні позиції здобувачки ґрунтуються на засадах радянської, української та зарубіжної психологічної науки, які в своїй основі представляють змістовний синтез засобів, методик, логіки, методів та прийомів дослідження.

У першому розділі – «Теоретичні основи дослідження психолого-педагогічних умов формування міжособистісних стосунків вихованців

дитячого будинку сімейного типу» – проаналізовано стан вивчення досліджуваної проблеми, розкрито сутність основних понять, як-то: «міжособистісні стосунки вихованців ДБСТ» та «психолого-педагогічні умови ДБСТ», а також обґрунтовано та розроблено авторську інтегровану двокомпонентну модель вивчення міжособистісних стосунків вихованців ДБСТ, яка разом із застосованим середовищним підходом послугували основою реалізації завдань дослідження.

У другому розділі – *«Емпіричне дослідження сформованості міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного типу»* – подано загальну стратегію емпіричного дослідження та послідовність його реалізації, визначено вибірку досліджуваних, обґрунтовано методичний інструментарій, розкрито рівневі показники сформованості міжособистісних стосунків вихованців ДБСТ згідно з розробленою двокомпонентною моделлю.

У третьому розділі – *«Шляхи забезпечення психолого-педагогічних умов формування міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного типу»* – подано модель та програму психологічного супроводу формування міжособистісних стосунків вихованців ДБСТ, надано результати доцільності її впровадження в практику роботи ДБСТ та описано рекомендації батькам-вихователям щодо ефективності її застосування.

У цілому, результати, отримані дисертанткою, відрізняються науковою новизною, мають відповідне теоретичне і практичне значення.

У публікаціях в повному обсязі відображено основні аспекти і результати дисертаційного дослідження. Зміст автореферату відображає основний зміст дисертації.

Дисертаційний матеріал викладений достатньо аргументовано та послідовно, його вирізняє чіткість задуму, якісний теоретичний аналіз, аргументованість висунутих тез, обґрунтованість зроблених висновків, здобутих у самостійному емпіричному пошуку, що відповідає вимогам ДАК України щодо кандидатських дисертацій.

Не зважаючи на велику кількість переваг роботи, що подана до захисту, є ряд певних побажань та зауважень, а саме:

1. У п. 2.1 на сторінці 61 автор зазначає, що для збору даних була складена анкета «Історія вихованця ДБСТ», яка надала можливість уточнити вікові та соціально-статусні характеристики дітей, однак є не зрозумілим хто саме являється автором цієї анкети;
2. Результати дослідження, представлені у таблицях 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 та 2.7 для кращого сприйняття доцільно представити у вигляді рисунків;
3. У п. 2.3 на сторінці 95 автор зауважує, що дослідженнями підтверджується, що у дітей підліткового віку складаються дві різні за своїм значенням для психічного розвитку системи взаємин, але не приводить посилання на конкретних авторів;
4. У п. 3.1 на сторінці 104 автор зазначає, що їхнє дослідження показало низький рівень у батьків ДБСТ практичних навичок формування міжособистісних стосунків між дітьми, хоча у самій роботі не відображено яким саме чином вони це досліджували.
5. Розроблена автором програма психологічного супроводу формування міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного має високу практичну значущість. Проте вважаємо, що деякі завдання не відповідають віковим особливостям вихованців.

Однак викладені зауваження, в переважній більшості мають дискусійний характер і не зменшують науково-теоретичної і практичної значущості дисертаційного дослідження.

ВИСНОВОК

Дисертація Чистяк Ольги Володимирівни «Психолого-педагогічні умови формування міжособистісних стосунків вихованців дитячого будинку сімейного типу», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія є самостійною, закінченою науково-дослідною роботою, що містить нові науково-обґрунтовані результати. Дисертаційна робота виконана

на актуальну тему, має вагомe теоретичне та практичне значення і в повній мірі відповідає вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія.

Офіційний опонент

кандидат психологічних наук, доцент

доцент кафедри теорії та методики

фізичного виховання

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

Хуртенко О.В.

